

Målnummer: UM3363-10**Avdelning:** 1**Avgörandedatum:** 2011-03-09

Rubrik: I mål om uppehållstillstånd där sökandena åberopat skyddsbehov gentemot övergrepp som begås i "hederns namn" har sökandena bedömts sakna möjligheter att få ett effektivt skydd av myndigheterna i hemlandet.

Lagrum:

- 1 kap. 10 § samt 4 kap. 1 §, 2 § och 3 a § utlänningslagen (2005:716)
- Artikel 7 i rådets direktiv 2004/83/EG av den 29 april 2004 om miniminormer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska betraktas som flyktingar eller som personer som av andra skäl behöver internationellt skydd samt om dessa personers rättsliga ställning och om innehållet i det beviljade skyddet (skyddsgrundsdirektivet)

Rättsfall:

- MIG 2006:1
- MIG 2007:9
- MIG 2007:12
- MIG 2007:33 I
- MIG 2009:4

REFERAT

A och B reste enligt egna uppgifter in i Sverige den 31 maj 2009 och ansökte om asyl den 2 juni samma år. Till stöd för ansökningarna anförde de bl.a. följande. De är kurder från Irak. A kommer från en liten by som heter X och B kommer från Y. Bägge byarna ligger i provinsen Erbil i norra Irak. De har haft en utomäktenskaplig relation och riskerar på grund av detta förföljelse från B:s far och släkt. A har friat vid sex tillfällen för att få gifta sig med B men frierierna har avvisats då hon varit bortlovad till en kusin. B:s far och släkt har hotat att döda dem om hon inte gifter sig med kusinen. A har blivit beskjuten vid ett tillfälle och hans far har hotats. För att B ska slippa gifta sig med kusinen har de rymt och levt gömda under ett års tid. De kan inte få hjälp av myndigheterna då B:s far har en hög position vid försvarsministeriet och tillhör en mäktig klan. De har inte vänt sig till myndigheterna för att försöka få skydd.

Migrationsverket beslutade den 29 oktober 2009 att avslå A:s och B:s ansökningar om uppehållstillstånd samt att utvisa dem till Irak. Migrationsverket beslutade även beträffande B att avslå hennes ansökan om flyktingförklaring och resedokument. Som skäl för besluten anförde Migrationsverket bl.a. följande.

A:s identitet är alltså oklar. Vad gäller ingivet identitetskort och medborgarskapsbevis har denna typ av handlingar generellt sett ett mycket lågt bevisvärde. Migrationsverkets Id-grupp har granskat handlingarna. Resultatet av undersökningen visar att handlingarna inte är att betrakta som äkta irakiska handlingar. B har inte lämnat in någon identitetshandling eller gjort sin identitet sannolik genom någon annan bevisning. De har båda uppgett att de har sin hemvist i provinsen Erbil i den kurdstyrda regionen i Irak. Mot bakgrund av deras egna uppgifter och språkliga tillhörighet samt då det inte framkommit något som tyder på att de är hemmahörande i något annat land prövar verket deras asylansökningar gentemot förhållandena i Irak. Varken A eller B har ingett någon skriftlig bevisning till stöd för de anförda skälen.

Omständigheten att A försökt styrka sin identitet med falska handlingar

inverkar även negativt på hans möjligheter att göra sitt anförda skyddsbehov sannolikt, då hans allmänna trovärdighet kan ifrågasättas. Vad beträffar A:s asylberättelse är den vag och knapphändig. Han har anförat att han och B är vigda. Migrationsverket konstaterar att det inte finns något vigselbevis till stöd för den anförda vigseln dem emellan. Det framstår även som märkligt att A, som enligt egen uppgift är minderårig, tillsammans med en minderårig flicka tillåts vigas på det sätt som beskrivs utan föräldrars godkännande. Det kan inte anses klarlagt vem som har skjutit mot honom eller varför. Oaktat detta, konstaterar Migrationsverket att behovet av skydd mot B:s familj i första hand ska tillgodoses av myndigheterna i den kurdstyrda regionen i Irak.

B:s asylberättelse är vag och detaljfattig. Hon har bl.a. lämnat oklara tidsangivelser för när hon lämnade sin familj, när giftermålsanbuden inträffade samt avseende beskyutningen mot A. Migrationsverket finner att B inte gjort sannolikt att fadern har sådan makt och inflytande i det kurdiska samhället som hon gör gällande eller att myndigheterna i den kurdstyrda regionen i Irak på grund av faderns ställning skulle sakna vilja och förmåga att skydda henne. Oaktat detta konstaterar Migrationsverket att behovet av skydd i förhållande till B:s familj i första hand ska tillgodoses av myndigheterna i den kurdstyrda regionen i Irak.

Med hänsyn till redovisad landinformation bedömer verket att myndigheterna i den kurdstyrda regionen har både vilja och förmåga att ingripa mot enskilda som begått eller avser att begå kriminella handlingar. A och B har enligt egna uppgifter vistats mer än ett års tid i den kurdstyrda regionen i Irak efter att de rymt hemifrån. De har inte vid något tillfälle under denna tid vänt sig till myndigheterna eller andra statliga eller icke statliga institutioner för att erhålla skydd och hjälp och har således inte uttömt möjligheterna att få skydd och hjälp från de inhemska myndigheterna. De har därmed inte gjort allt det som måste krävas av en asylsökande innan internationellt skydd åberopas. A och B har inte förmått göra sannolikt att myndigheterna skulle sakna vilja eller förmåga att bereda dem skydd för det fall de skulle vara i behov av det. Med hänsyn härtill samt redovisad landinformation, finner Migrationsverket vid en samlad bedömning att de inte gjort sannolikt att de är i behov av internationellt skydd. Eftersom det inte finns någon annan grund för att ge A och B uppehållstillstånd ska deras ansökningar avslås och de utvisas från Sverige.

A och B överklagade Migrationsverkets beslut.

Migrationsverket bestred bifall till överklagandena.

Förvaltningsrätten i Göteborg, migrationsdomstolen (2010-03-25, ordförande Olsson, skiljaktig, samt tre nämndemän), upphävde Migrationsverkets beslut, beviljade A och B permanent uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande och anförde bl.a. följande.

A måste vid en sammantagen bedömning av vad som framkommit om hans identitet anses ha gjort vad som kan krävas av honom för att göra sin identitet sannolik. Migrationsverket kan inte anses ha visat med tillräcklig styrka att identitetshandlingarna är förfälskade. Han ska därför betraktas som minderårig. Av aktuell och tillgänglig landinformation framgår att "hedersrelaterad" brottslighet är ett allvarligt och utbrett problem i KRG-området (Kurdistan Regional Government Area of Iraq). Migrationsdomstolen anser att det inte kan hävdas att det finns ett effektivt skydd att tillgå för en person som anför "hedersrelaterad" förföljelse. De skäl som A och B anförat kan inte hänföras till grunderna för flyktingskap, varför de inte är att betrakta som flyktingar. Deras uppgifter måste anses som trovärdiga och deras berättelser är oförändrade under asylprövningens gång. Det finns grundad anledning att anta att de löper risk att utsättas för skyddsgrundande behandling om de återvänder till hemlandet. De ska därför beviljas uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § utlänningslagen (2005:716). De ska beviljas

status som alternativt skyddsbehövande.

Ordföranden var skiljaktig, utom såvitt avsåg A:s ålder, och ville avslå överklagandena. Hon anförde bl.a. följande. Även om det myndighetsskydd som finns i KRG-området i Irak uppvisar vissa brister är detta, med hänsyn till att A och B bedöms ha lämnat uppgifter som inte är trovärdiga, inte av någon avgörande betydelse i målen. A lämnar motstridiga uppgifter om huruvida han vet eller antog att det var B:s släktingar som besköt honom. Han och B levde i tre olika byar i KRG-området under drygt ett års tid, vilket får anses vara en lång tid. Av utredningen framgår att B:s föräldrar ska ha kontaktat A:s far vid ett tillfälle och frågat efter honom och B och hotat att döda dem varvid hans far uppgav att han var i Iran. Samtidigt uppger A att män letade efter honom och B. Han och B tvingades flytta runt hos olika vänner eftersom vännerna blev rädda att inhysa dem när de fick reda på vem B:s far var och fruktade att skadas av denne. I samband med att han kontaktade sin far för att denne skulle skicka identitetshandlingar till Sverige fick han uppgift om att B:s far fortfarande letar efter honom och B. A lämnar vaga och detaljfattiga uppgifter om på vilket sätt han och B eftersöktes då de gömde sig i KRG-området och på vilket sätt han förstod att de var eftersökta. Det är inte klarlagt huruvida B:s far verkligen letade efter dem eller om det bara var deras antaganden att så skedde. Under den långa tid som han och B höll sig undan hos vänner har de inte mottagit några konkreta hot. De hot som uttalades mot honom sedan han hade anlänt till Sverige är andrahandsuppgifter och kan inte tas till intäkt för att de är reella hot. B lämnar vaga och motstridiga uppgifter om den direkta anledningen till att hon lämnade sitt hemland med A. Hon uppgav å ena sidan att fadern eftersökte henne och letade efter henne, å andra sidan att familjerna som de bodde hos i tre olika byar blev rädda när de förstod att hennes far, som är mäktig, letade efter henne varför hon och A inte kunde bo kvar där. En annan anledning var att de levde mycket enkelt och var gömda. Hon har under den tid hon och A levde gömda inte hittats av sin far trots att hon påstår att han är mäktig. Hon kan inte förklara på vilket sätt hon var eftersökt under denna tid eller på vilket sätt hon förstod att hon var eftersökt. Det har inte framkommit att hon mottog några konkreta hot. Vidare är hennes tidsangivelser vaga när händelserna i hemlandet ska ha ägt rum. Den konkreta anledningen till att A och B lämnade Irak synes snarare vara problem av socioekonomisk natur än en konkret hotsituation. De har vid en sammantagen bedömning inte gjort sannolikt att det finns en konkret och individuell hotbild mot dem av "hedersrelaterad" karaktär om de återvänder till hemlandet.

Migrationsverket överklagade till Migrationsöverdomstolen och yrkade att Migrationsöverdomstolen skulle fastställa verkets beslut. Till stöd för överklagandena anförde verket sammanfattningsvis följande.

Migrationsdomstolen har kommit fram till att man inte kan säga att myndigheterna i KRG-området i norra Irak ger ett tillräckligt effektivt skydd mot "hedersrelaterad" förföljelse. Av tillgänglig landinformation hämtad från Migrationsverkets landinformationsbas LIFOS rörande norra Irak (KRG) framgår bl.a. följande. Myndigheterna erkänner att det finns en "hedersproblematik". Myndigheterna arbetar för att problemen ska minska och upphöra, de griper misstänkta förövare, utreder och väcker åtal. "Hedersmord" bedöms som andra mord, hedersbegreppet utgör inte några förmildrande omständigheter. Ett flertal domar har fallit och fängelsestraff utdöms även om tillgänglig landinformation rapporterar om svårigheterna att utreda och bevisa övergreppen. Det finns skyddade boenden, även om platserna inte är tillräckliga. Det finns en särskild polisstation för frågor som rör våld mot kvinnor. Det har även rapporterats om ett ökande motstånd från allmänheten mot "hederskulturen". De finns socialarbetare, jurister och mer eller mindre officiella institut som arbetar med medling i bl.a. familjetvister. Frågan i nu aktuellt mål handlar om vad tillräckligt effektivt myndighetsskydd innebär och hur man ska värdera landinformation. Det är uppenbart att migrationsdomstolen gör en annan värdering av situationen i Irak än vad

verket gör, trots att man använder samma landmaterial. Av landrapporteringen från LIFOS framgår inte att myndigheterna i KRG-området underlåter att vidta några åtgärder eller att rättssystemet är ineffektivt. Det framgår heller inte att det är uppenbart att skydd vägras på grund av kulturella strukturer. Det finns inget som visar att myndigheterna i norra Irak generellt underlåter att erbjuda trygghet åt förföljda med "hedersproblematik".

Av bl.a. Operational Guidance Note, Iraq, June 2009 (re-issued July 2010), p. 3.10.12 (OGN June 2009), framgår att myndigheterna i KRG är kapabla att tillgodose säkerhet och skydd åt befolkningen. Av rapporten Operational Guidance Note, Iraq, 1 October 2010 p. 3.10.16 (OGN October 2010), framgår att situationen för kvinnor i KRG-området är bättre än den är i övriga Irak och att det normalt inte finns behov av skydd i andra länder mot "hedersövergrepp".

Migrationsverket betonar också att man ska göra en individuell prövning och bedöma risken för A och B vid ett eventuellt återvändande. A har lämnat en detaljfattig berättelse och inte gjort sannolikt att flickvännens far har sådan makt och inflytande som görs gällande. Han har dessutom bott kvar ett år i KRG-området tillsammans med sin flickvän efter att han rymt från familjen. Under detta år inträffade inte något. Migrationsverket vidhåller att det inte framgår att A är utsatt för "hedersrelaterad" förföljelse av sin eller flickvännens familj. Sådana omständigheter kan i och för sig vara svåra att visa och verket känner väl till att det förekommer "hedersrelaterade" övergrepp i Irak, vilket bl.a. framgår av rapporteringen. Om man kommer fram till att A riskerar sådana övergrepp har han att söka hjälp hos hemlandets myndigheter. Han har inte försökt lösa sina problem i hemlandet innan han lämnade det. Det har inte framkommit att han skulle sakna möjlighet till detta och det finns heller inget som säger att utgången av ett sådant försök, t.ex. en polisanmälan, skulle sakna effekt.

A och B bestred bifall till överklagandena och vidhöll vad de tidigare anfört. B yrkade att hon skulle betraktas som flykting och beviljas flyktingstatusförklaring. A och B tillade sammanfattningsvis följande.

Migrationsdomstolen har gjort en riktig bedömning av tillgänglig landinformation när den anger att det inte finns ett effektivt skydd för personer att tillgå som riskerar att utsättas för "hedersrelaterat" våld i KRG-området i Irak. Det får i vart fall anses klarlagt att det där finns brister i myndighetsskyddet inom detta rättsområde i KRG-området. Med hänsyn tagen härtill och om, såsom är fallet i detta mål, hotbilden kommer från personer som har ekonomisk makt eller möjlighet att påverka de inhemska myndigheternas agerande kan personer vilka riskerar att utsättas för denna typ av brott inte anses ha möjlighet att få skydd av hemlandets myndigheter. De är därför i behov av skydd i Sverige. Av OGN October 2010 framgår att det "hedersrelaterade" våldet har ökat i hela Irak och att det är få förövare som har straffats. Detta i kombination med att B:s far har stor makt gör att de får anses vara i behov av skydd. Anledningen till att A kunde klara sig i hemlandet under cirka ett års tid var att han då höll sig gömd och hade tur att inte bli upptäckt. Det var dock enbart en tidsfråga innan han skulle bli upptäckt och straffad. Han har inte fått några nya uppgifter från hemlandet och han vidhåller att de uppgifter som han har lämnat om sin bakgrund och asylskäl är adekvata. Även om det finns skyddade boenden för kvinnor kan det inte anses vara ett rimligt alternativ för B som är ett barn.

Kammarrätten i Stockholm, Migrationsöverdomstolen (2011-03-09, Trägård och Reimers, referent), som den 13 januari 2011 hållit muntlig förhandling i målen, yttrade efter att inledningsvis redogjort för vad som anförts vid den muntliga förhandlingen:

Tillämpliga bestämmelser

Av 1 kap. 10 § utlänningslagen framgår att i fall som rör ett barn ska särskilt beaktas vad hänsynen till barnets hälsa och utveckling samt barnets bästa i övrigt kräver.

Enligt 4 kap. 1 § första stycket utlänningslagen avses med flykting en utlänning som befinner sig utanför det land som utlänningen är medborgare i, därför att han eller hon känner välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, nationalitet, religiös eller politisk uppfattning eller på grund av kön, sexuell läggning eller annan tillhörighet till en viss samhällsgrupp, och inte kan, eller på grund av sin fruktan inte vill, begagna sig av detta lands skydd. Vidare föreskrivs i samma paragrafs andra stycke att detta gäller oberoende av om det är landets myndigheter som är ansvariga för att utlänningen riskerar att utsättas för förföljelse eller om dessa inte kan antas erbjuda trygghet mot förföljelse från enskilda.

Enligt 4 kap. 2 § första stycket samma lag avses med alternativt skyddsbehövande en utlänning som i andra fall än som avses i 1 § befinner sig utanför det land som utlänningen är medborgare i, därför att 1. det finns grundad anledning att anta att utlänningen vid ett återvändande till hemlandet skulle löpa risk att straffas med döden eller att utsättas för kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (första ledet), och 2. utlänningen inte kan, eller på grund av sådan risk som avses i 1 inte vill, begagna sig av hemlandets skydd. Vidare föreskrivs i paragrafens andra stycke att första stycket 1 gäller oberoende av om det är landets myndigheter som är ansvariga för att utlänningen löper sådan risk som där avses eller om dessa inte kan antas erbjuda trygghet mot att utlänningen utsätts för sådan risk genom handlingar från enskilda.

Bestämmelserna i 4 kap. 1 och 2 §§ utlänningslagen fick sin nuvarande lydelse den 1 januari 2010 när rådets direktiv 2004/83/EG av den 29 april 2004 om miniminormer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska betraktas som flyktingar eller som personer som av andra skäl behöver internationellt skydd samt om dessa personers rättsliga ställning och om innehållet i det beviljade skyddet (skyddsgrundsdirektivet) införlivades i svensk rätt.

I artikel 7.1 i skyddsgrundsdirektivet ges exempel på de aktörer i hemlandet som kan ge sådant skydd som nämns i 4 kap. 1 och 2 §§ utlänningslagen. Skydd kan ges av staten, parter eller organisationer, inklusive internationella organisationer, som kontrollerar staten eller en betydande del av statens territorium. I artikel 7.2 i skyddsgrundsdirektivet anges vilka åtgärder av en aktör som normalt ger skydd. Det gäller rimliga åtgärder för att förhindra att en person förföljs eller lider allvarlig skada, bl.a. genom att ombesörja att det finns ett effektivt rättssystem för avslöjande, åtal och bestraffning av handlingar som innebär förföljelse eller allvarlig skada, och att sökanden har tillgång till detta skydd. Bestämmelsen kan sägas spegla en i svensk och internationell rätt etablerad del av prövningen av om en utlänning är i behov av skydd och har inte ansetts behöva särskilt författningsregleras (se SOU 2006:6 s. 159 f. och prop. 2009/10:31 s. 134).

Landinformation i målen hos Migrationsöverdomstolen

Som underlag för sin bedömning har migrationsdomstolen haft följande rapporter: Migrationsverkets rapport om "hedersrelaterat" våld i Libanon, Syrien och de kurdstyrda provinserna i norra Irak, rev. 2009-11-27, Lifos nr 21201, Rapport från norsk-schweizisk fact-findingresa till Irak/Kurdistan, mars 2007, Lifos nr 17425, Home Office Country of Origin Information Report Irak, reissued 16 september 2009 och UNHCR Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Iraqi Asylum-seekers april 2009.

Hos Migrationsöverdomstolen har parterna åberopat två rapporter från UK Home Office; OGN June 2009 och OGN October 2010, LIFOS nr 23719. Migrationsöverdomstolen har tillfört målen rapporten "Honour Crimes" against Men in Kurdistan Region of Iraq (KRI) and the Availability of Protection, Report from Danish Immigration Service's fact-finding mission to Erbil, Sulemaniyah and Dahuk, KRI, 6 to 20 January 2010, Lifos nr 22566 ("Honour Crimes" against Men in KRI 2010).

I rapporten OGN October 2010 sägs sammanfattningsvis följande. Antalet "hedersmord" i Irak rapporteras ha ökat. Många kvinnor och flickor och, i ett mindre antal, män och pojkar, riskerar att dödas om de anklagas för att ha uppträtt på ett sätt som uppfattas ha dragit skam över familjen, t.ex. att förlora oskulden (också genom våldtäkt), otrohet, krav på skilsmässa eller att man vägrar att gifta sig. "Hedersmord" förblir ett allvarligt problem. (3.10.2-3.) I KRG-området görs dock ingen skillnad i lag mellan sådana mord och andra mord och samma straff utdöms därför för båda. Trots detta finns rapporter om att "hedersmorden" fortsatt är många till antalet och finns bland de främsta naturliga dödsorsakerna som rapporteras om kvinnor. De döljs ofta som olyckor, självmord eller självmordsförsök. Även om KRG försäkrar att sådana mord och annat våld mot kvinnor ska undersökas och åtalas, blir de flesta fall ostraffade. I de få fall då en person döms för att ha begått ett "hedersmord", blir straffen ofta milda. Enligt UNHCR finns en medvetenhet om att de flesta kvinnor som riskerar att bli offer för sådana mord inte kommer att polisanmäla och lagföra inblandade familjemedlemmar av rädsla för vedergällning och att dra ytterligare skam över familjen. (3.10.4-5.) Ministern för mänskliga rättigheter i KRG-området har uppgett att "hedersmord" numera utreds som mord i enlighet med irakisk lag. Detta innebär att dödsstraff kan utdömas för sådana mord och män som befins skyldiga till mord på sina fruar har inte längre lagens stöd för att gå fria från straff (3.10.8). Det finns privata skyddade boenden för kvinnor som drabbats av våld inom familjen i centrala och södra Irak samt i KRG-området. Utrymmet är dock begränsat och information om var boendena finns är inte lätt tillgänglig. Det finns sex skyddade boenden i norra Irak; ett i Dohuk, ett i Erbil och ett i Kirkuk samt tre stycken i Sulaimaniya. Asuda, som är ett kvinnligt NGO (Non Governmental Organisation; en s.k. enskild organisation) med bas i Sulaimaniya som tillhandahåller skydd för de som utsatts för våld och övergrepp, har fem skyddade boenden. Tre av dem drivs tillsammans med KRG och riktar sig till hemlösa kvinnor och de som har psykiska problem. De övriga två är skyddade boenden för de som blivit offer för våld (3.10.9). Enligt Amnesty har antalet anmälningar rörande våld mot kvinnor i KRG-området ökat sedan man bildade särskilda polisdirektorat som är specialiserade på våld mot kvinnor. Ökningen ses främst i tätorterna där direktoraten finns. Ändå rapporteras en del poliser vara ovilliga eller oförmögna att vidta effektiva åtgärder i ärenden som rör våld mot kvinnor. Det har också rapporterats att jämfört med andra delar av Irak är insatserna för kvinnor i KRG-området mer avancerade. KRG engagerar sig offentligt mot kvinnovåld och problemet är inte längre ett tabubelagt ämne. Allt fler bland befolkningen medger att "hedersmord" är oacceptabla (3.10.11).

Den slutsats som redovisas i rapporten är att en kvinna kan vara berättigad till asyl på grunden tillhörighet till viss samhällsgrupp om hon kan visa att hon riskerar att bli offer för "hedersmord", att hon vägrats skydd och att internflykt inte är möjlig. Detta blir troligen mest aktuellt för kvinnor som kommer från mansdominerade klaner eller religiösa grupper, vilka sätter upp stränga regler för kvinnors uppförande. "Hedersmord" är inte alltid kopplade till könet och det kan finnas fall där män löper samma risk som kvinnor att dödas till följd av ett agerande som anses ha dragit skam över familjen. Om det i sådant fall inte finns erforderligt skydd och internflykt inte är ett alternativ kan det bli aktuellt med humanitärt skydd. Situationen för kvinnor i KRG-området är märkbart olik den för kvinnor i övriga delar av Irak genom ändringarna i strafflagen och skyddade boenden som förbättrar deras förhållanden. Det kan anföras skäl för

att det i KRG-området finns ett tillräckligt skydd tillgängligt för kvinnor som hotas av "hedersmord" och att det därför i majoriteten av fallen inte finns behov av asyl eller humanitärt skydd (3.10.16).

Av vad som redovisas i rapporten "Honour Crimes" against Men in KRI 2010 gör Migrationsöverdomstolen följande sammanfattning. "Hedersvåld" mot män är en känslig fråga och det är därför svårt att hitta tillförlitlig information. Företeelsen förekommer oftare på landsbygden än i de större städerna. Även om domstolarna behandlar mål som rör "hedersproblematik" där män är offer har män det mycket svårare än kvinnor att få hjälp från polisen eller andra myndigheter eller organisationer. De skyddade boenden som finns vänder sig endast till kvinnor och det finns inga organisationer eller statliga institutioner som riktar in sig på frågan om att män är offer för "hedersbrott". En sexuell relation mellan ett ogift par betraktas som ett brott enligt klantraditionen. Polisen skulle förmodligen erbjuda mannen skydd mot kvinnans släktingar men det enda skyddet som finns, och som bara kan användas temporärt, är att stanna i polisens förvar. Samtidigt kommer polisen sannolikt att försöka lösa frågan genom att be klanledarna medla i konflikten.

Migrationsöverdomstolens bedömning

Flyktingskap

Om Migrationsöverdomstolen vid en prövning av de anförda asylskälen skulle finna att B är att betrakta som flykting ska domstolen bevilja henne flyktingstatusförklaring.

Migrationsöverdomstolen instämmer emellertid i underinstansernas bedömningar att varken A eller B har åberopat sådana skäl att de kan betraktas som flyktingar. Någon flyktingstatusförklaring kan därför inte beviljas.

Skyddsbehov i övrigt

Inom asylrätten är det en grundläggande princip att det är den asylsökande som ska göra sitt behov av internationellt skydd sannolikt. Därav följer att sökanden också måste göra sin identitet sannolik (MIG 2007:9). Beviskraven kan emellertid inte ställas alltför högt när det gäller påståenden om risk för förföljelse, eftersom någon fullständig bevisning som klart styrker att det finns en sådan risk sällan kan läggas fram. Sökandens berättelse får därför godtas om den framstår som trovärdig och sannolik (prop. 1996/97:25 s. 98 och 294). Inom asylrätten finns därför en bevislätnadsregel till förmån för den asylsökande, tvivelsmålets fördel (benefit of the doubt). En förutsättning för att den asylsökande ska kunna få förmånen av denna bevislätnadsregel är att han eller hon gjort ett ärligt försök att styrka sin berättelse och att hans eller hennes allmänna trovärdighet inte ifrågasätts. Vid bedömningen av trovärdigheten i sökandes utsaga bör fästas vikt vid att berättelsen är sammanhängande och inte präglas av motstridiga uppgifter och att berättelsen till sina huvuddrag förblir oförändrad under asylprövningens gång i olika instanser (jfr MIG 2007:12).

Migrationsöverdomstolen konstaterar inledningsvis att A och B inte har styrkt sina identiteter. De får emellertid anses ha gjort sannolikt att de är från KRG-området i Irak och att deras skyddsskäl ska prövas mot detta land. Vidare konstaterar Migrationsöverdomstolen att migrationsdomstolen gjort bedömningen att A, såsom han själv gjort gällande, är född år 1992. Migrationsöverdomstolen finner inte anledning att göra någon annan bedömning.

B har till migrationsdomstolen gett in ett intyg från Kurdistans frihetsparti till styrkande av faderns position. Någon annan handling till stöd för sina åberopade skyddsskäl har A och B inte gett in i målen.

Mot bakgrund av vad som framkommit såväl vid den muntliga förhandlingen som av utredningen i övrigt finns det enligt Migrationsöverdomstolens bedömning trovärdighetsbrister i A:s och B:s asylberättelser när det gäller den påstådda beskjutningen av A. Den av A lämnade uppgiften att det var en bil som bakifrån försökte köra in i hans bil och att han blev beskjuten när han accelererade och körde därifrån stämmer inte överens med uppgiften som lämnats av B att A körde förbi den bil hon satt i tillsammans med sin far och farbror och att hennes farbror då sköt mot A. Att beskjutningen skedde från en bil strider mot den uppgift som B har lämnat vid utredningen hos Migrationsverket då hon uppgav att hon var ute och promenerade med sin far och farbror när A blev beskjuten. Det förefaller vidare inte trovärdigt att B:s far och farbror skulle kunna veta att det var A som i mörkret och i hög fart passerade dem med sin bil den aktuella kvällen. Vidare förefaller det märkligt att de efter beskjutningen inte följde efter A för att kontrollera huruvida han hade träffats.

Frågan är därefter vad trovärdighetsbristerna som rör den påstådda beskjutningen ska få för betydelse när det gäller bedömningen av A:s och B:s allmänna trovärdighet och deras möjlighet att få förmån av den ovan redovisade bevislätnadsregeln. Migrationsöverdomstolen finner därvid att A och B i allt väsentligt i övrigt har lämnat trovärdiga berättelser som framstår som självupplevda. Deras berättelser har vidare under hela asylprövningens gång varit sammanhängande och i stort sett inte förändrats och uppgifterna strider inte mot vad som genom landinformationen eller annars är känt om förhållandena i deras hemland. Vid sådant förhållande och då den påstådda beskjutningen sålunda avser enbart en enskild händelse i deras asylberättelser finner Migrationsöverdomstolen att de därmed förknippade trovärdighetsbristerna inte är av sådant slag att de i sig utgör grund för att ifrågasätta A:s och B:s allmänna trovärdighet. Bortsett från den påstådda beskjutningen har de därför kunnat göra sina berättelser trovärdiga och berättelserna ska därmed läggas till grund för bedömningen. Vid en samlad bedömning av vad de uppgivit och vad som framkommit genom landinformationen finner Migrationsöverdomstolen att A och B har gjort sannolikt att de har grundad anledning att anta att de vid ett återvändande till hemlandet skulle löpa risk att utsättas för våld eller andra övergrepp begångna i "hederns namn".

Frågan är därefter om myndigheterna i Irak kan erbjuda ett effektivt skydd mot de övergrepp som A och B annars riskerar att drabbas av.

Enligt Migrationsöverdomstolens bedömning ger den landinformation som tillförts målen inte någon entydig bild när det gäller möjligheten att få skydd i KRG-området mot övergrepp som begås i "hederns namn". Det har framkommit bl.a. att s.k. hedersmord, till skillnad från vad som är fallet i övriga delar av Irak, jämföras med andra mord när det gäller straffmätning, att våld mot kvinnor inte längre är ett tabubelagt ämne i området och att befolkningen där i ökad omfattning anser att s.k. hedersmord inte kan accepteras. Vidare har uppgetts att skapandet av de s.k. polisdirektoraten, som är specialiserade på våld mot kvinnor, har lett till att anmälningarna om övergrepp mot kvinnor ökat. Det finns ett antal skyddade boenden för kvinnor. Samtidigt har framgått att antalet s.k. hedersmord har ökat och fortfarande utgör ett allvarligt problem. Många ärenden slutar med att inget straff utdöms och de flesta kvinnor som riskerar att bli offer för sådana mord vill inte göra en anmälan till polisen av rädsla för vedergällning eller att dra skam över familjen. En del poliser kan eller vill inte vidta erforderliga åtgärder när de ställs inför ärenden som rör våld mot kvinnor. Vidare har framgått att de skyddade boenden för kvinnor som finns främst drivs genom privata initiativ, varför dessa inte ingår som en del av det skydd myndigheternas kan antas erbjuda.

Den tillgängliga landinformationen ger sammantaget en bild av att det finns

möjligheter att få skydd av myndigheterna i KRG-området i Irak för de som hotas av övergrepp begångna i "hederns namn". Situationen synes dock mycket skör och det är därför inte möjligt att generellt uttala att skyddet uppnår en sådan nivå att man regelmässigt kan utgå från att det finns ett effektivt skydd mot sådana övergrepp. Ett skäl som kan tala mot att ett effektivt skydd kan ges är om den som hotar med våld av detta slag tillhör en stark och mäktig klan med stort inflytande även på myndighetsnivå. Det måste därför göras en bedömning utifrån omständigheterna i det enskilda fallet av om skyddet är effektivt.

A och B har inte genom polisanmälan eller på annat sätt påkallat myndigheternas hjälp för att få skydd i hemlandet. Migrationsöverdomstolen har redan konstaterat att myndigheternas förmåga att ge skydd i KRG-området inte är på en sådan nivå att man regelmässigt kan utgå från att det finns ett effektivt skydd mot övergrepp begångna i "heders namn". Vid sådant förhållande och mot bakgrund av vad som framkommit om B:s faders position såsom såväl myndighetsperson och som klanledare och att både A och B var minderåriga och således underställda sina föräldrar finner Migrationsöverdomstolen att det inte rimligen kan krävas av dem att de skulle ha sökt myndigheternas skydd i KRG-området. Av landinformationen framgår vidare att män som riskerar övergrepp som begås i "heders namn" endast temporärt kan få skydd hos polisen genom att placeras i häkte eller fängelse ("Honour Crimes" against Men in KRI 2010, s. 10 f.). Varken av landinformationen eller annan utredning i B:s mål framgår om minderåriga flickor överhuvudtaget har möjlighet att söka efter och att erhålla myndigheternas skydd mot sådana övergrepp från föräldrar. Enligt Migrationsöverdomstolens bedömning föreligger därmed i både A:s och B:s fall en betydande osäkerhet beträffande såväl i vad mån en polismyndighet skulle vidta åtgärder för att hjälpa och skydda dem vid en anmälan som i vilken utsträckning myndigheterna skulle medverka till att de erbjuds plats i ett skyddat boende. Vid en sammantagen bedömning av landinformationen och övrig utredning i målen finner Migrationsöverdomstolen att det sannolikt saknas möjlighet för A och B att få ett tillräckligt effektivt skydd av myndigheterna i KRG-området mot den risk för övergrepp som de är utsatta för.

Frågan är här efter om det finns möjlighet för A och B att söka skydd någon annanstans i hemlandet. Det åligger i första hand Migrationsverket att göra sannolikt att det finns ett internt flyktalternativ (MIG 2009:4). Migrationsverket har inte påstått att det skulle finnas ett sådant alternativ. Migrationsöverdomstolen finner att det inte framgår några omständigheter i målen som tyder på att det skulle vara rimligt att kräva att A och B ska bosätta sig i någon annan del av Irak.

Enligt Migrationsöverdomstolens bedömning hyser därmed A och B en grundad anledning att anta att de vid ett återvändande till hemlandet skulle löpa sådan risk som avses i 4 kap. 2 § första stycket 1 första ledet utlänningslagen och att de på grund av denna risk inte vill begagna sig av hemlandets skydd. Migrationsöverdomstolen delar således migrationsdomstolens bedömning att A och B är att anse som alternativt skyddsbehövande enligt nämnda lagrum och att de med stöd av 5 kap. 1 § första stycket samma lag ska beviljas permanent uppehållstillstånd. Migrationsverkets överklagande ska därför avslås.

Av migrationsdomstolens domar framgår inte klart att A och B beviljats status som alternativt skyddsbehövande i enlighet med 4 kap. 3 a § utlänningslagen. Eftersom de har uppfyllt kraven för att betecknas som sådana personer ska de också uttryckligen beviljas sådan status.

Migrationsöverdomstolens avgörande. Migrationsöverdomstolen avslår Migrationsverkets överklaganden och beviljar A och B status som alternativt skyddsbehövande.

Kammarrättsrådet Lindqvist var skiljaktig och anförde.

Jag instämmer i majoritetens bedömning fram till det som står under överskriften "Skyddsbehov i övrigt". Härefter anser jag att domskälen ska ha följande innehåll.

Inom asylrätten är det en grundläggande princip att det är den asylsökande som ska göra sitt behov av internationellt skydd sannolikt. I linje med detta har Migrationsöverdomstolen i rättsfallet MIG 2006:1 - efter att även ha slagit fast att det är en vedertagen bevisrättslig princip inom förvaltningsprocessrätten att den som ansöker om en förmån har bevisbördan för att han eller hon uppfyller de krav som uppställs i lagen för att förmånen ska beviljas - konstaterat att bevisbördan initialt ligger på sökanden även när frågan avser uppehållstillstånd på grund av skyddsskäl. Det är alltså den sökande som har bevisbördan, vilket innebär att det är han eller hon själv som i första hand har att tillhandahålla relevanta uppgifter till ledning för bedömningen av hans eller hennes behov av skydd. För att en sökande ska kunna få uppehållstillstånd som flykting eller annan skyddsbehövande måste krav ställas på att denne talar sanning och hjälper utredaren så att alla fakta i ärendet kan klarläggas. (MIG 2007:12.) Detta inbegriper även att den asylsökande måste göra sin identitet sannolik.

A har för att styrka sin identitet åberopat handlingar som av Migrationsverkets Id-enhet bedömts som inte äkta irakiska dokument. Handlingarna är av dålig kvalitet och styrker inte A:s identitet. B har över huvud taget inte lämnat in några handlingar till stöd för sin identitet. A och B får trots detta anses ha gjort sannolikt att de kommer från KRG-området i Irak. Prövningen av deras anförda asylskäl ska därför ske mot Irak.

Förhållandena i Irak är inte sådana att asylsökande därifrån generellt kan ges uppehållstillstånd. En individuell bedömning måste därför göras och då har prövningsmyndigheten att först bedöma om den sökande har gjort sin berättelse sannolik genom den bevisning han eller hon har åberopat (jfr bl.a. MIG 2007:33 I).

B har till migrationsdomstolen gett in en handling som uppges komma från Kurdistans Frihetsparti. I intyget, som ska ha skickats till Sverige av bekanta i Irak, sägs att B:s familj kommer från Y och att hennes far heter C. Då B inte har styrkt sin identitet har handlingen inget bevisvärde. Vidare ger den inget stöd för det uppgivna skyddsbehovet. Några andra handlingar har inte getts in i målen.

Det ligger i sakens natur att många av de förhållanden som åberopas av en asylsökande angående sitt skyddsbehov inte kan göras sannolika med skriftlig eller annan bevisning. I förarbetena till lagen framhålls därför att beviskraven inte kan ställas allt för högt när det gäller påståenden om risk för förföljelse, eftersom någon fullständig bevisning som klart kan styrka att det finns en sådan risk sällan kan läggas fram. Motsvarande synsätt måste även anläggas när den sökande gör gällande att han eller hon är skyddsbehövande av andra skäl. Sökandens berättelse får därför godtas om den framstår som trovärdig och sannolik (se prop. 1996/97:25 s. 98). En förutsättning för att den asylsökande ska kunna få förmånen av den inom asylrätten tillämplbara bevislätnadsregeln tvivelsmålets fördel (benefit of the doubt) är att han eller hon gjort ett ärligt försök att styrka sin berättelse och att hans eller hennes allmänna trovärdighet inte ifrågasatts. (MIG 2007:12.)

Eftersom A och B inte har styrkt sina påståenden med skriftlig eller annan bevisning ska det prövas om deras redogörelse ändå framstår som trovärdig.

Jag gör i denna del följande bedömning.

A:s och B:s redogörelse är i sin helhet vag och detaljfattig. Trots många frågor

om hur deras relation har kunnat utvecklas och hur den har sett ut har endast korta och nästan undvikande svar erhållits. Berättelsen innehåller också flera motsägelsefulla element särskilt när det gäller hur beskjutningen av A gått till. Vidare kvarstår det frågetecken kring var och hur ofta de har träffat varandra under den tid som B bodde kvar hos sina föräldrar.

A har uppgett att han och B har haft ett förhållande sedan han var 15 år, vilket innebär att B var 13 eller 14 år när förhållandet inleddes. Vidare har anförts att B vuxit upp i ett hem som varit mycket hårt styrt av hennes dominerande och inflytelserika far. Jag anser inte att det är trovärdigt att B i så låg ålder och trots den starka kontrollen hemifrån har getts möjlighet att träffa A ensam på landet och utöva sexuellt umgänge med honom. Att de bågge med vetskapen om det inflytande B:s far påstås ha skulle våga trotsa fadern med de risker det skulle innebära och träffas ensamma för att ha sexuellt umgänge är heller inte sannolikt. Inte heller uppgiften om att en mulla ska ha förrättat en vigsel mellan två underåriga utan att deras föräldrar godkänt det övertygar. Uppgiften att B:s far skulle leta efter dem för att döda dem bygger på uppgifter från andra och B har inte varit utsatt för något under den tid hon har varit kvar i hemmet. Uppgiften att A har beskjutits av hennes far är påståenden som sägs styrkas av att "hans familj inte haft några problem med andra" och jag finner det inte trovärdigt att fadern om han hade velat döda A hade låtit det bero med att bilen försvann "bakom en kulle". De har också kunnat bo i KRG-området i ett års tid innan de lämnat landet utan att ha någon som helst kontakt med B:s familj och utan att råka illa ut trots det inflytande som hennes far uppges ha.

Mot denna bakgrund och med hänvisning till vad som anförts i den skiljaktiga meningen i migrationsdomstolens domar, finner jag att A och B inte kunnat göra sin berättelse trovärdig. De kan därför inte få fördelen av den ovannämnda bevislätnadsregeln.

Vid en samlad bedömning av omständigheterna i målen har således A och B inte förmått göra sannolikt att det finns grundad anledning att anta att de vid ett återvändande till hemlandet skulle löpa risk att utsättas för våld eller andra övergrepp. Det finns därmed inte anledning för mig att gå in på någon bedömning av om det är möjligt för A och B att erhålla skydd i norra Irak. Inte heller kan A och B beviljas uppehållstillstånd på någon annan grund.

Migrationsverkets överklagande ska därför bifallas, migrationsdomstolens domar utom såvitt avser ersättningen till det offentliga biträdet upphävas och Migrationsverkets beslut fastställas. Överröstad i denna del instämmer jag i majoritetens bedömning av det som framgår av tillgänglig landinformation fram till den individuella prövningen av om A och B kan erhålla ett effektivt skydd i Irak samt vad gäller ersättningen till det offentliga biträdet.

Sökord: Alternativt skyddsbehövande; Alternativ skyddsstatusförklaring; Barn; Benefit of the doubt; Bevisbörda; Bevislätnadsregel; Heder; Hemlandets skydd; Internt flyktalternativ; Minderårig; Myndigheternas skydd; Skyddsbehövande; Skyddsgrundsdirektivet; Trovärdighet

Litteratur: Prop. 1996/97:25 s. 98 och 294; Prop. 2009/10:31 s. 134; SOU 2006:6 s. 159 f
